

PAVEL KOŠTUŘÍK – JANA STUHLÍKOVÁ

NEOLITICKÉ A ENEOLITICKÉ NÁLEZY Z JESKYNĚ TUOLD U MIKULOVA, OKR. BŘECLAV

Ve sbírkách Regionálního muzea v Mikulově jsou uloženy pravěké nálezy z Tuoldu, o kterých se již zmiňoval K. Jüttner, H. Thanel¹ a později se k nim znovu vrátil J. Skutil.² Archeologické prameny z této jeskyně tvoří kolekci nejenom z období neolitu a doby eneolitické, ale i z dalších období pravěku (viz článek J. Stuchlíkové a S. Stuchlíka v tomto sborníku). Na některých keramických fragmentech jsou nápisy nebo štítky s názvem jeskyně a s údajem polohy, kde byly nalezeny — např. „obere Schichte“. Rovněž údaj rok „1915“ svědčí o starších výzkumech, které zde byly prováděny. Blíže informace o nálezových okolnostech však naprosto chybí.

Popis vybraného archeologického materiálu

1. Část malé nádoby kulovitěho tvaru s náznakem vyhnutí zaobleného okraje a téměř oble nasazeným dnem. Z výzdoby je zachována jedna trojice protáhých jamek tvořících svislou linii a zbytek druhé (původně byly asi čtyři). Pod okrajem je část dvou páسů zdobených černou barvou. Povrch hnědý, vyhlazený (místy otřelý); materiál jemnozrný; v 8,3 cm; po 8,7 cm; pd 4,9 cm³; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 000; obr. 3: 6.

2. Část malé nádoby kulovitěho tvaru s náznakem vyhnutí zaobleného okraje a oble nasazeným dnem. Výzdoba je tvořena třemi vodorovnými liniemi provedenými typickou šáreckou výzdobou, kterou přerušují „notové značky“. Pod nimi probíhá dvojitá klikatka též s „notovými značkami“ na vrcholech. Povrch je vyhlazen, šedo-hnědý. Keramický materiál tvoří jemně plavená hlína. V 7,6 cm; po 10,5 cm; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 001; obr. 3: 4.

3. Střep od okraje nádoby kulovitěho tvaru s náznakem vyhnutí zaobleného okraje. Výzdobu tvoří vodorovné rýhy pod okrajem s „notovými značkami“. Pod nimi jsou ryté oblouky s „notovými značkami“ uvnitř a mezi nimi. Povrch je vyhlazený, hnědý, vně u okraje černý; materiál jemnozrný; po 11 cm; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 002; obr. 2: 10.

¹ K. Jüttner—H. Thanel, Exkursion nach Nikolsburg und Pollauer Bergen, Mittheilungen des Naturwissenschaftlichen Vereines an der Universität 12, Nr. 4—6, 4—6, Wien 1912, 66—78.

² J. Skutil, Ještě k jihomoravskému krasu Pavlovských kopců, Československý kras II, 1949, 156—164, 179—189.

³ Zkratky rozměrů u nádob: v — výška; po — průměr okraje; pd — průměr dna.

4. Střep z větší kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Výzdoba je tvořena třemi vodorovnými rýhami pod okrajem přerušovanými „notovými značkami“. Pod nimi vystupuje zbytek dvojité klikatky s „notovou značkou“ ve vrcholu. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 003; obr. 1: 13.

5. Část malé kulovité nádoby s náznakem vyhnutí zúženého okraje a oble nasazeným dnem. Pod okrajem probíhají tři vodorovné rýhy přerušované protáhlými vrypy. Pod nimi je čtyřnásobná klikatka s protáhlými vrypy na vrcholech. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; v 7,1 cm; po 10 cm; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 004; obr. 2: 13.

6. Střep z větší části nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž probíhají tři vodorovné rýhy přerušované „notovými značkami“. Z další výzdoby je zachován zbytek dvojité klikatky s „notovými značkami“ ve vrcholech. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 005; obr. 1: 12.

7. Keramický fragment z větší masivní nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž probíhají tři vodorovné rýhy. Z další výzdoby zachován zbytek dvojité klikatky ve vrcholu. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 006; obr. 1: 11.

8. Střep z větší masivní nádoby s náznakem zaobleného okraje, pod nímž probíhají tři vodorovné rýhy. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 007; obr. 2: 15.

9. Část nádoby s mírně prohnutým hrdlem a zobleným okrajem. Hrdlo přechází plynule v klenuté tělo. V polovině výšky hrdla je nasazeno drobné ouško. Hrdlo zdobí tři dvojité vodorovných rýh, čtvrtá dvojice je těsně pod okrajem. Na těle jsou dvojité klikatky a protáhlé záseky v jejich vrcholech. Povrch je vyhlazený, hnědošedě skvrnitý; materiál jemnozrný; po 9 cm; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 008; obr. 3: 7.

10. Část nádoby s prohnutým hrdlem a zaobleným okrajem, pod kterým probíhají dvě vodorovné rýhy přerušované „notovými značkami“. Hrdlo a tělo je zdobeno nepravidelnými klikatkami. Jednotlivé plochy mezi klikatkami jsou od sebe odděleny vyhlazenými pásy ohraničenými svílejšími rýhami. Hrdlo zdobí rýhy pravidelně přerušované „notovými značkami.“ Povrch je vyhlazen, hnědošedý; materiál jemnozrný; po 11 cm; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 009; obr. 1: 14.

11. Střep z nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž probíhá široká rýha. Další výzdobu tvoří velký vryp a zbytek obloukovité rýhy. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 010; obr. 1: 10.

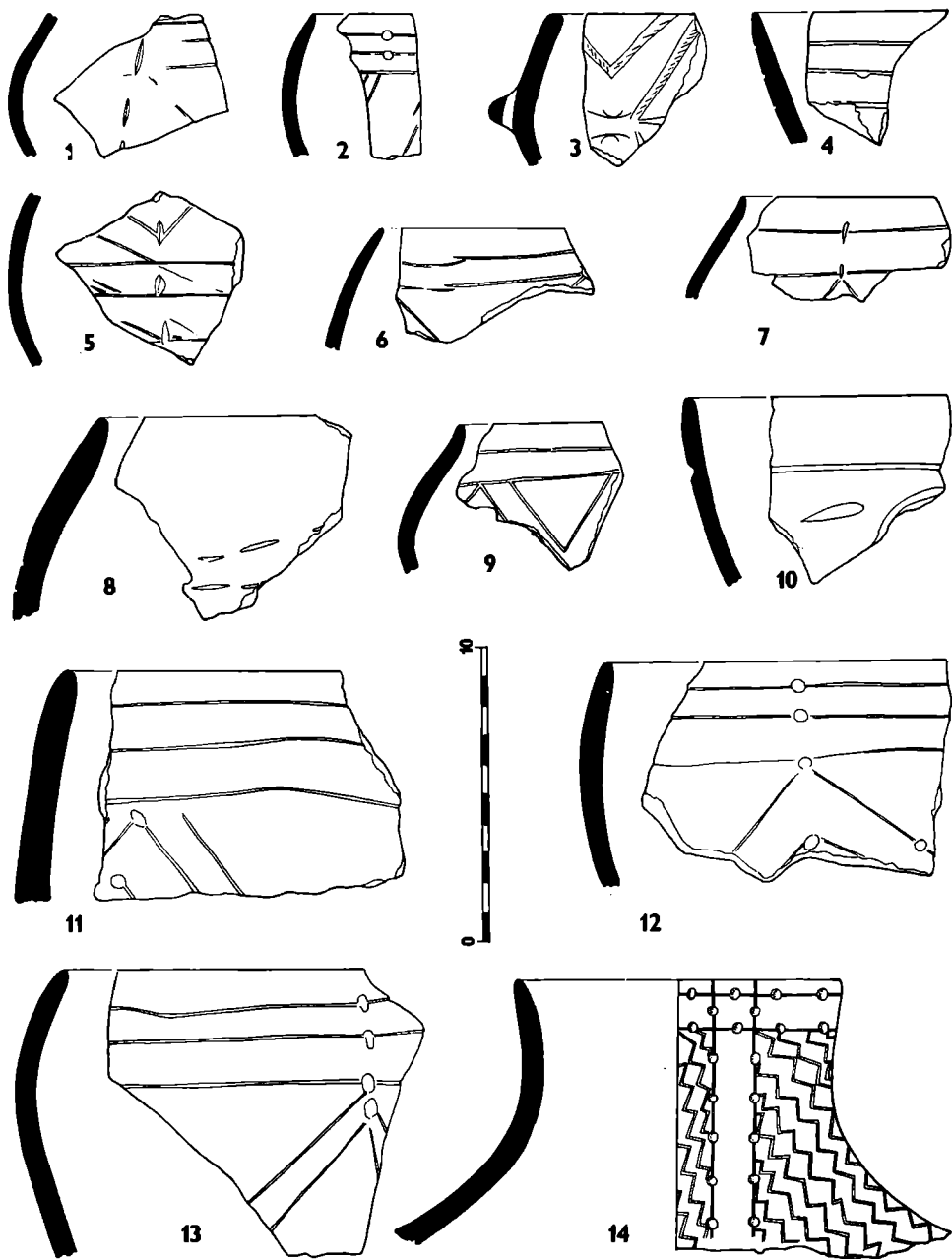
12. Střep z nádoby kulovitého tvaru se zaobleným okrajem. Výzdobu tvoří dvojice horizontálních rýh přerušovaných výraznými záseky. Mezi první a druhou dvojicí vystupuje jednoduchá klikatka. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; kulturní zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 011; obr. 2: 12.

13. Střep z nádoby kulovitého tvaru se zúženým okrajem. Z výzdoby se zachoval zbytek trojité klikatky s výraznými protáhlými jamkami ve vrcholech. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 012; obr. 2: 8.

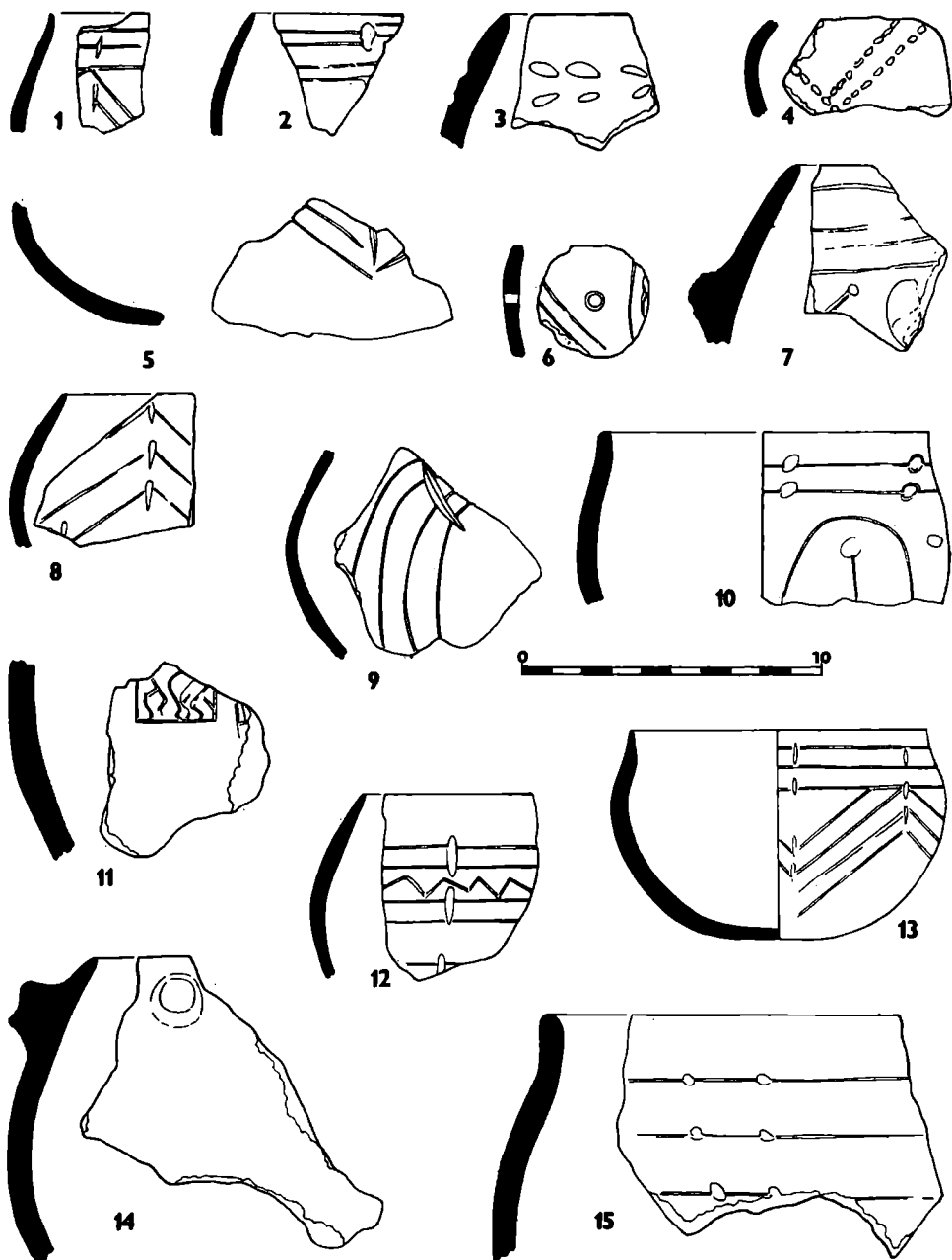
14. Střep z nádoby kulovitého tvaru se zaobleným okrajem, pod nímž probíhá vodorovná rýha. Dále se zachoval zbytek dvojité klikatky se záseky ve vrcholech. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 013; obr. 3: 3.

15. Keramický fragment kulovité nádoby se zaobleným okrajem, pod kterým probíhají dvě vodorovné rýhy. Patrný je i zbytek klikatky. Vyhlazený povrch má šedou barvu; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 014; obr. 1: 6.

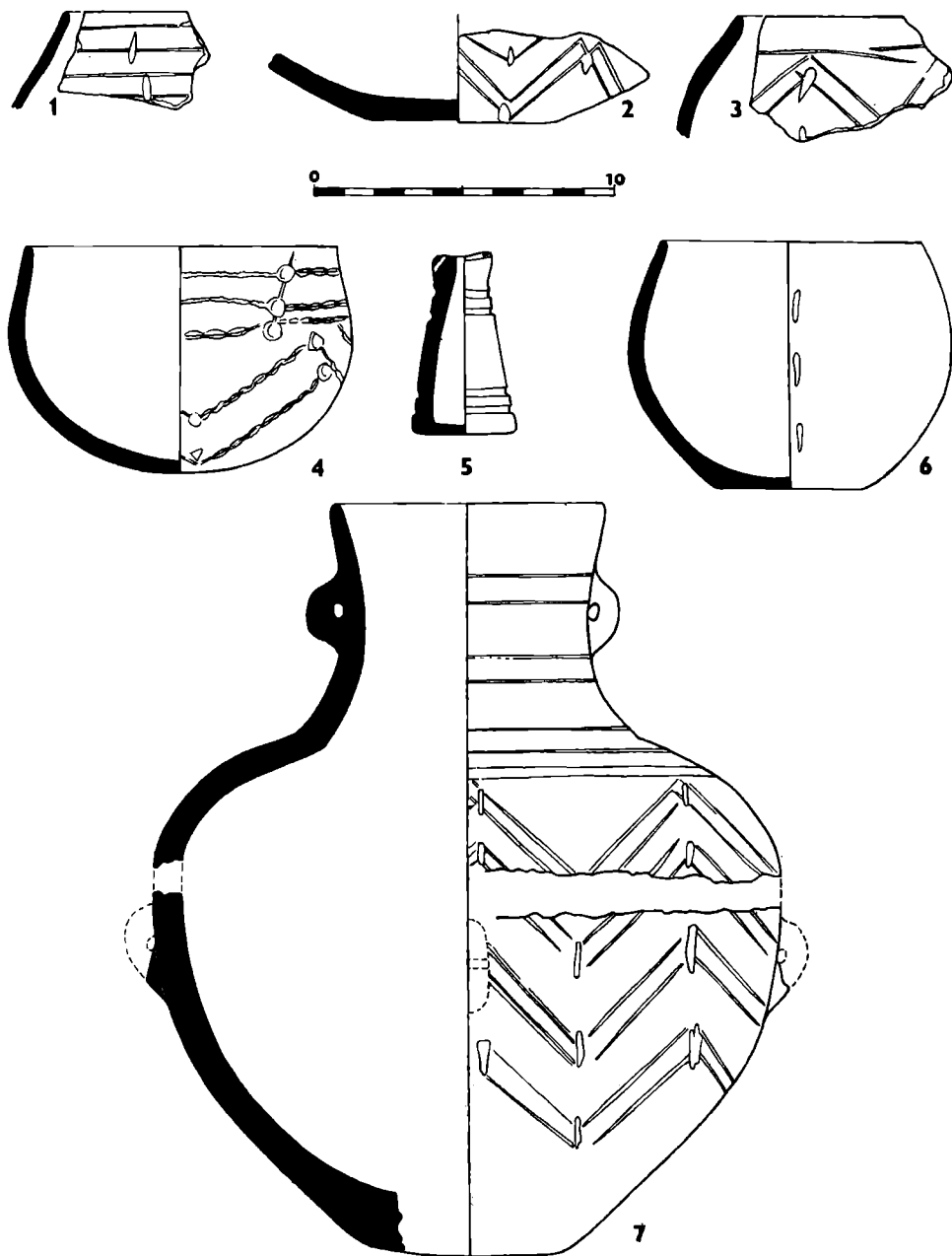
16. Větší část nádoby bombovitého tvaru se zaobleným okrajem. Zachována jsou dvě ucha, z nichž jedno je pod okrajem a druhé na spodní části těla. Výzdobu ohraničují dvě vodorovné rýhy pod okrajem a trojice rýh u dna. Tělo zdobí menší plošky vyplněné mířkovým ornamentem nebo šikmými rýhami. Některé plošky se rozpadají do trojúhelníkovitých dvojic, z nichž jedna je vyhloubena. Hlazený povrch

Obr. 1. Mikulov — jeskyně Turoid. Výběr keramického materiálu.
(Kresba J. Stuchlíková — P. Šindelář.)

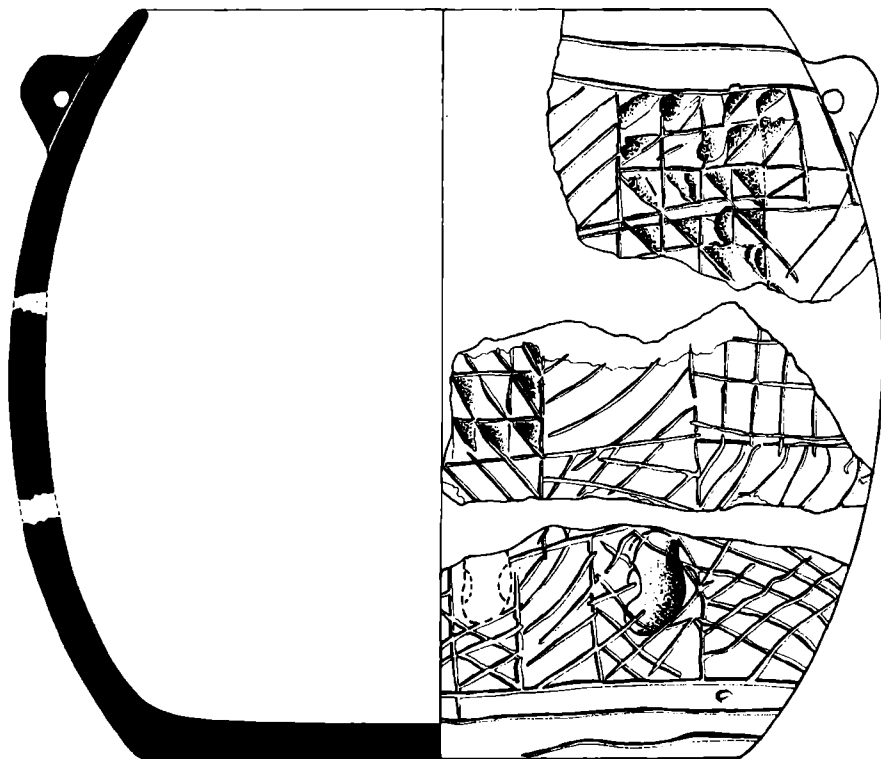
Obr. 2. Mikulov — jeskyně Turoid. Výběr keramického materiálu.
(Kresba J. Stuhlíková—P. Šindelář.)

Obr. 3. Mikulov — jeskyně Turol. Výběr keramického materiálu.
(Kresba J. Stuchlíková—P. Šindelář.)

má šedou až černou barvu; materiál jemnozrný; pd 24 cm; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 015; obr. 4.

17. Střep z kulovité nádoby s náznakem vyhnutí zaobleného okraje. Výzdobu tvoří šikmé linie nehtovitých vrypů. Povrch je jemně drsný, uvnitř černý, vně hnědý; materiál středně zrnitý; kulturní zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 016; obr. 1: 8.

Obr. 4. Mikulov — jeskyně Turol. Nádoba železovské skupiny.
(Kresba J. Stuhlíková—P. Šindelář.)

18. Keramický fragment z kulovité nádoby s náznakem vyhnutí zaobleného okraje, pod nímž probíhá dvojice vodorovných rýh. Zbytek výzdoby tvoří dvojitá klikatka. Povrch je drsný, hnědý, místy ošňený; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 017; obr. 1: 9.

19. Střep z tenkostěnné nádoby s náznakem vyhnutí zaobleného okraje, pod nímž probíhají dvě vodorovné rýhy přerušené protáhlými jamkami. Pod nimi je zbytek klikatky. Vyhlazený povrch má světle šedou barvu; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 018; obr. 1: 7.

20. Střep z tenkostěnné nádoby se zaobleným okrajem. Pod okrajem jsou čtyři vodorovné rýhy. Druhá a čtvrtá je výrazně přerušena protáhlými záseky. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 019; obr. 3: 1.

21. Keramický fragment z tenkostěnné nádoby se zaobleným okrajem. Pod ním probíhají dvě vodorovné rýhy. Od nich jsou spuštěny dvě svislé a na pravé straně je zbytek výzdoby se šikmých rýh. Vyhlazený povrch má černou barvu; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina? i. č. A 8 020.

22. Stěp z větší nádoby kulovitého tvaru se zaobleným okrajem, pod nímž jsou tři vodorovné rýhy a část ouška. Vedle ouška je šikmá rýha zakončená „notovou značkou“. Povrch je hnědošedý, hlazený, místy otřelý; materiál z plavené hlíny; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 021; obr. 2: 7.

23. Keramický fragment z kónické mísy se zaobleným okrajem. Pod ním jsou tři vodorovné rýhy. Povrch je vyhlazený, šedohnědý, místy otřelý; materiál jemnozrný; kulturní zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 022; obr. 1: 4.

24. Stěp z nádoby se zataženým okrajem, pod nímž jsou dvě vodorovné rýhy. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 023.

25. Stěp z tenkostěnné nádoby kulovitého tvaru se zaobleným okrajem. Pod ním jsou dvě dvojice vodorovných rýh, které přetínají dva protáhlé záseky. Povrch je vyhlazený, otřelý, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 024; obr. 2: 2.

26. Stěp z polokulovité nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž jsou zbytky výzdoby tvořené klikatku a „notovými značkami“. Povrch je vyhlazený, otřelý, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 025.

27. Keramický fragment kulovité nádoby se zaobleným okrajem, pod kterým výhřívá horizontálně protáhlé ucho se svislým provrtem. Z výzdoby jsou zachovány šikmé výrazné rýhy. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 026; obr. 1: 3.

28. Stěp z nádoby se zaobleným okrajem. Tělo zdobí linie širokých nehtovitých vrypů. Povrch je vyhlazený, otřelý, uvnitř šedý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 027.

29. Část nádoby se zaobleným okrajem. Na těle jsou patrné dvojité nehtovité vrypy. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedý, vně šedohnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 028; obr. 2: 3.

30. Stěp z tenkostěnné kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Pod ním jsou tři horizontální rýhy přerušené „notovými značkami“ a dvojice šikmých rýh. Povrch je vyhlazený, šedohnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 029; obr. 1: 2.

31. Keramický fragment z větší nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž vystupují linie nehtovitých vrypů. Povrch je drsný, uvnitř černý, vně hnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 030.

32. Stěp z polokulovité nádoby se zúženým přesekávaným okrajem. Těsně nad výdutí nasedá horizontální ucho se třemi hrotitými výhřívky. Povrch je vyhlazený, částečně otřelý; materiál jemnozrný; kulturní zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 031.

33. Stěp z větší nádoby se zaobleným okrajem a masivním uchem na těle. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 032.

34. Část větší kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Pod nímž je výhřívka s mírně promáčknutým vrcholem. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedohnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 033.

35. Stěp z větší kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Na výdutí vystupuje sedlovitý výhřívka. Povrch je jemně drsný, uvnitř černý, vně šedohnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 034.

36. Keramický fragment kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Pod ním se nachází drobné ouško. Povrch je jemně drsný, šedohnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 035.

37. Stěp z kulovité nádoby se zúženým okrajem. Tělo zdobí dvojice hrotitých výhřívek. Povrch je jemně drsný, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 036.

38. Stěp z masivní kulovité nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž je zbytek odlomeného výhřívku. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedohnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 037.

39. Keramický fragment z větší kulovité nádoby se zúženým okrajem. Z těla vystupuje zátkovitý výčnělek. Povrch je jemně drsný, uvnitř šedo hnědý, vně světle hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 038; obr. 2: 14.

40. Stěp z větší kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Na výduť nasedá drobné horizontální ouško. Povrch je jemně drsný, hnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 039.

41. Část kulovité nádoby s náznakem vyhnutí zúženého okraje. Pod ním vystupuje svisle protáhlý výčnělek. Povrch je jemně drsný, okrově hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 040.

42. Stěp z větší kulovité nádoby se zaobleným okrajem. Povrch je vyhlazený, uvnitř místy jemně drsný, šedočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 041.

43. Stěp z větší nádoby kulovitého tvaru se zaobleným okrajem. Povrch je vyhlazený, černošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 042.

44. Keramický fragment z větší nádoby se zaobleným okrajem. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 043.

45. Stěp ode dna nádoby, který je zdoben rytými oblouky. Uvnitř oblouků se nacházejí „notové značky“. Povrch je vyhlazený, černo hnědý; materiál jemnozrný; pd 5 cm; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 044.

46. Stěp ode dna nádoby, kde výzdobu tvoří dvojité rytá klikatka s protáhlými jamkami ve vrcholech. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; pd 6 cm; chronologické zařazení: železovská skupina? i. č. A 8 045; obr. 3: 2.

47. Část spodku nádoby, který je zdoben dvojitou klikatkou s „notovou značkou“ na vrcholu. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 046.

48. Stěp ze spodku nádoby, kde výzdobu tvoří část klikatky s protáhlým zásekem na vrcholu. Povrch je vyhlazený, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 047; obr. 2: 5.

49. Zlomek výduť tenkostěnné kulovité nádoby, kterou zdobí část čtyřnásobného rytého oblouku přerušovaného výrazným zásekem. Povrch je vyhlazen, šedé barvy; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 048; obr. 2: 9.

50. Stěp z těla větší nádoby. Výzdobu tvoří čtyřnásobná rytá klikatka se záseky ve vrcholech. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 049; obr. 5: 14.

51. Část výduť tenkostěnné kulovité nádoby. Z výzdoby jsou zachovány části dvojitých oblouků a dva záseky. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 050.

52. Stěp z těla větší nádoby. Z výzdoby jsou zachovány dvě části ploch ohraničených rýhami, které vyplňuje rozpadlý meandr. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 051; obr. 2: 11.

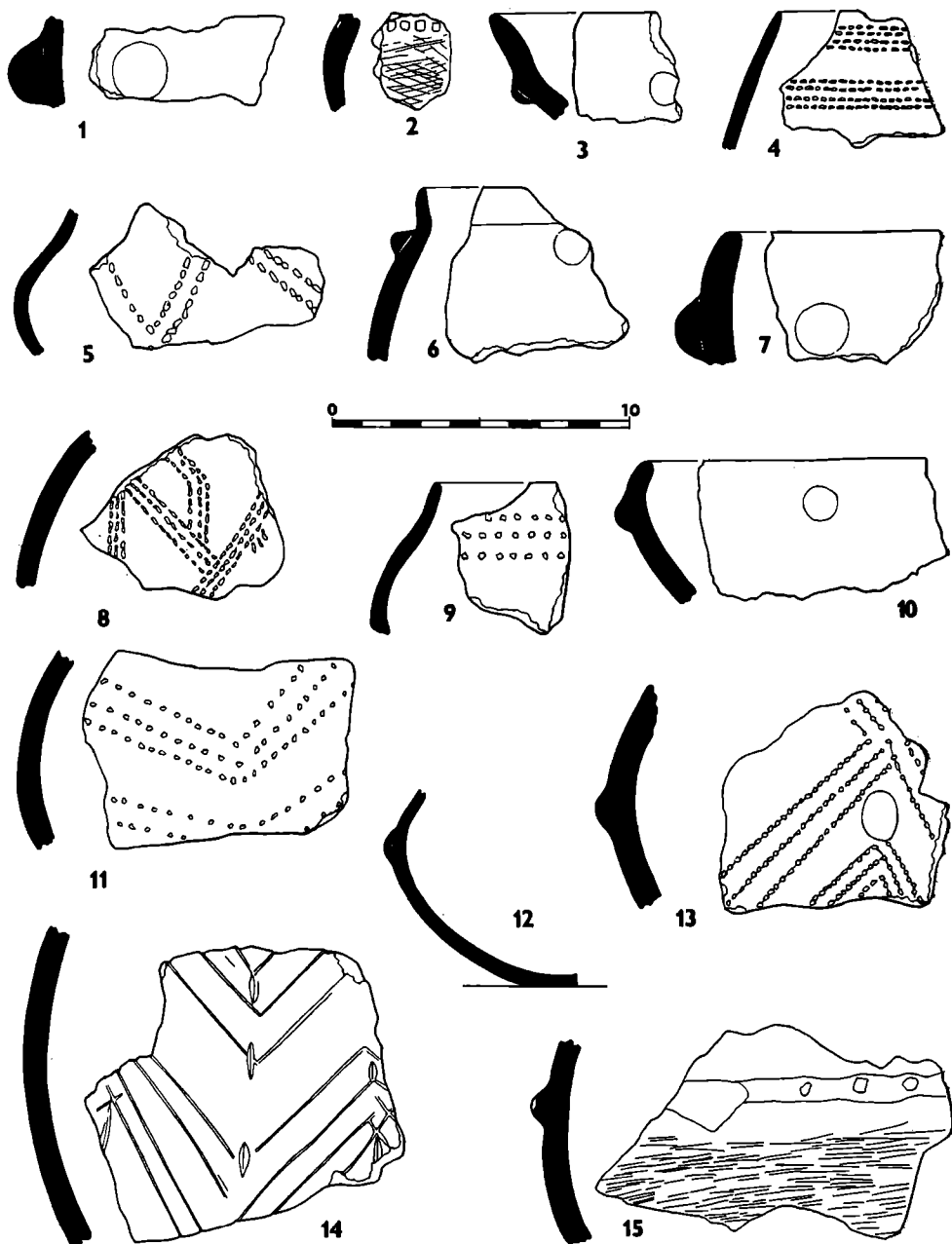
53. Keramický fragment z těla kulovité nádoby. Výzdobu tvoří tři horizontální rýhy, zbytek klikatky a tři „notové značky“. Povrch je vyhlazený, hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 052; obr. 1: 5.

54. Stěp z těla kulovité nádoby se zbytkem horizontálního ucha. Na těle vystupují dvě vodorovné rýhy nad uchem a šikmé krátké rýhy vedle něho. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedo hnědý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 053.

55. Část těla kulovité nádoby, kterou zdobí dvě horizontální rýhy. Povrch je vyhlazený, okrově hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 054.

56. Stěp z nádoby se zbytkem klikatky tvořené dvojicí rytých linií s „notovou značkou“ ve vrcholu. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 055.

57. Stěp z těla tenkostěnné kulovité nádoby. Výzdobu tvoří zbytek tří vodorovných rýh, které výrazně přerušuje zásek. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 056; obr. 1: 1.

Obr. 5. Mikulov — jeskyňe Turolde. Výběr keramického materiálu.
(Kresba J. Stuchlíková—P. Šindelář.)

58. Keramický fragment z těla nádoby se dvěma rovnoběžnými rýhami ukončenými většími jamkami. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; i. č. A 8 057.

59. Střep z těla nádoby se zbytkem klikatky a s „notovou značkou“ ve vrcholu. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 058.

60. Část tenkostěnné kulovité nádoby s náznakem vyhnutí zúženého okraje, pod nímž jsou tři horizontální rýhy přerušené výrazným zásekem. Pod touto výzdobou se objevil zbytek dvojité klikatky se zásekem ve vrcholu. Povrch je hlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 059; obr. 2 : 1.

61. Keramický fragment z kulovité tenkostěnné nádoby s miniaturním ouškem na výduti. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedý, vně hnědočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 060; obr. 5 : 12.

62. Střep z těla nádoby se svisle protáhlým výčnělkem. Povrch je jemně drsný, uvnitř hnědočerný, vně světle hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 061.

63. Střep z těla nádoby se zátkovitým výčnělkem. Povrch je jemně drsný, hnědošedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 062.

64. Keramický fragment z těla větší nádoby s horizontálně protáhlým výčnělkem. Povrch je jemně drsný, uvnitř hnědočerný, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 063.

65. Střep z těla větší nádoby s hrotitým výčnělkem. Povrch je jemně drsný, uvnitř černý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 064.

66. Střep z těla kulovité nádoby s výrazným sedlovitě promáčknutým výčnělkem. Povrch je hnědý, uvnitř vyhlazený, vně jemně drsný; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 065.

67. Keramický fragment z těla větší nádoby se zátkovitým, horizontálně provrtaným výčnělkem umístěným na výduti. Povrch je vyhlazený, černý, vně jemně drsný, hnědočerný; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 066.

68. Část těla kulovité nádoby zdobené na výduti výčnělkem v podobě zvířecího chodidla. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 067.

69. Střep z těla kulovité nádoby s horizontálním uchem na výduti, protaženým ve dva hrotité výčnělky. Povrch je vyhlazený, šedohnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 068.

70. Střep z těla kulovité nádoby s uchem na výduti, které se v horní části protahuje ve dva hrotité výčnělky (zachován jeden). Povrch je vyhlazený, šedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 069.

71. Keramický fragment z těla nádoby s horizontálním uchem. Povrch je vyhlazený, uvnitř hnědý, vně okrově hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 070.

72. Horizontální ucho s vertikálním provrtem na části výduti. Povrch je jemně drsný, hnědošedý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 071.

73. Střep z putny s prohnutým hrdlem a klenutými plecemi. Pod hrdlem vystupuje masivní horizontální ucho. Povrch je jemně drsný, hnědošedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 072.

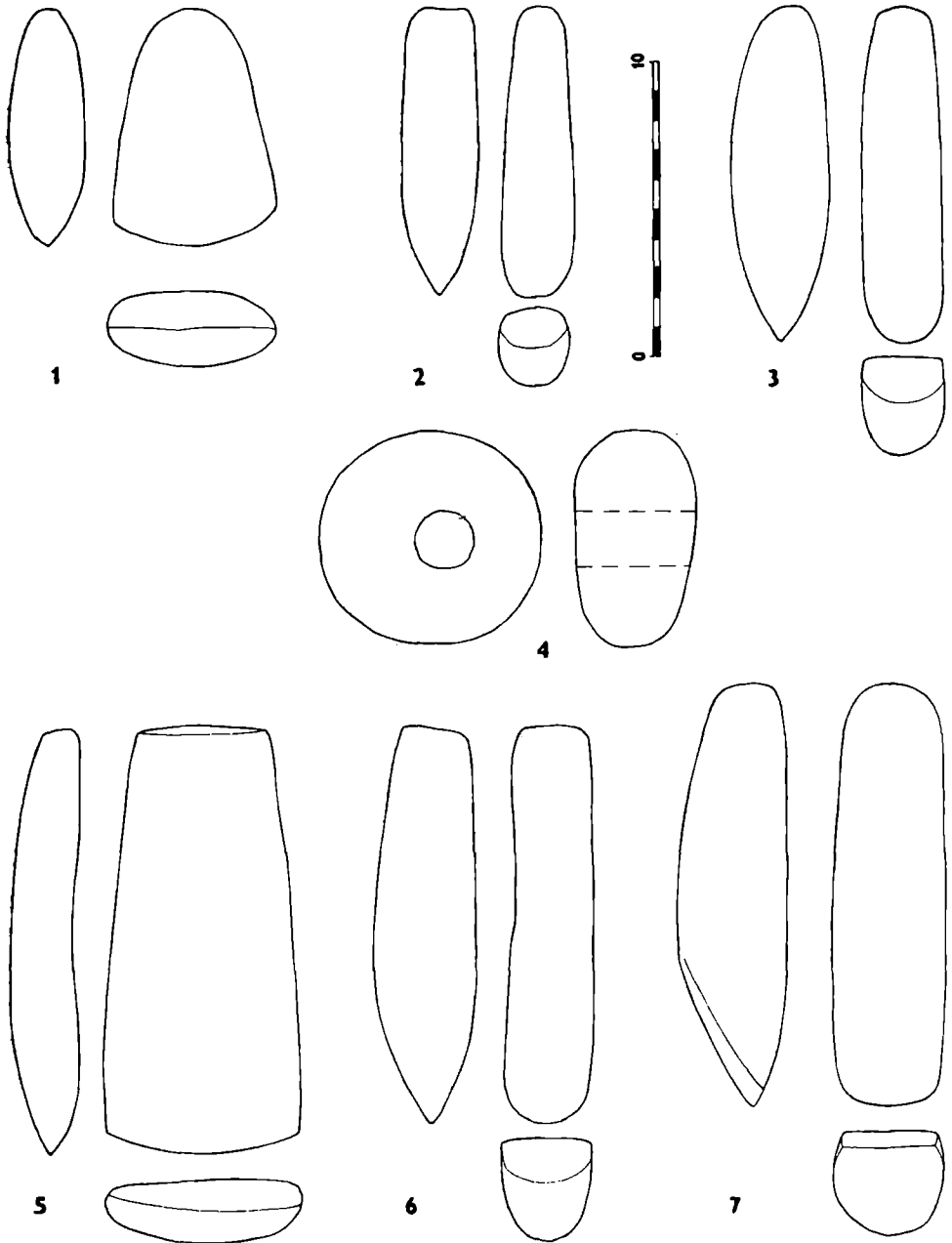
74. Část těla putnovité nádoby s masivním horizontálním uchem. Povrch je jemně drsný, uvnitř černý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 073.

75. Keramický fragment z putny s masivním horizontálním dvojuchem. Povrch je jemně drsný, uvnitř černý, vně hnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 074.

76. Rohaté ucho z těla nádoby. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 075.

77. Masivní rohaté ucho z těla nádoby. Povrch je jemně drsný, šedohnědý; materiál

- středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 076.
78. Část putny s masivním povrtaným rohatým uchem. Povrch je jemně drsný, hnědošedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 077.
79. Stěp z těla putny s rohatým uchem. Povrch je jemně drsný, uvnitř šedý, vně načervenalý; materiál zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 078.
80. Fragment spodku nádoby s téměř oble nasazeným dnem. Povrch je jemně drsný, uvnitř šedý, vně světle hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 079.
81. Stěp ze spodku nádoby s oble nasazeným dnem. Povrch je jemně drsný, šedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 080.
82. Kolečko ze stěpu s otvorem uprostřed. Na vnější straně se vyskytuje zbytek výzdoby z dvojitých rytých linií. Povrch je vyhlazen, šedé barvy; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s lineární keramikou; i. č. A 8 081.
83. Stěp z nádoby se zaobleným okrajem, pod nímž jsou dva horizontální pásy ze čtyř vypíchaných linií. Povrch je vyhlazený, černý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s vypíchanou keramikou; i. č. A 8 082; obr. 5: 4.
84. Část kulovité nádoby s náznakem vytažením zaobleného okraje. Pod ním jsou tři horizontální linie čtvercových vpichů. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 083; obr. 5: 9.
85. Fragment výdutě větší nádoby zdobené svisle protáhlým výčnělkem a trojitou klikátkou provedenou vpichy. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 084; obr. 5: 13.
86. Stěp z těla nádoby se zbytkem výzdoby trojitých klikatek z vpichů. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedý, vně hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 085; obr. 5: 11.
87. Keramický fragment z těla nádoby se zbytkem výzdoby trojitých linií provedených vpichy. Povrch je jemně drsný, šedočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 086; obr. 5: 8.
88. Stěp z těla nádoby s náznakem prohnutého hrdla. Výzdobu tvoří dvojitá klikatka z velkých vpichů. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 087; obr. 5: 5.
89. Část výdutě s částí dvojitě klikatky, která je provedena velkými vpichy. Povrch je vyhlazený, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: šárecký stupeň kultury s lineární keramikou; i. č. A 8 088; obr. 2: 4.
90. Okrajový stěp z misky se zataženým okrajem a s výčnělkem na výduti. Povrch je vyhlazený, šedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 089; obr. 5: 10.
91. Stěp z misky se zataženým okrajem a polokulovitým výčnělkem pod okrajem. Povrch je vyhlazený, hnědočervený; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 090.
92. Část kónické misky s rovným okrajem, pod nímž je polokulovitý výčnělek. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedo hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 091.
93. Keramický fragment z misky se zataženým okrajem a polokulovitým výčnělkem na výduti. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně hnědošedý; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 092; obr. 5: 7.
94. Stěp z misky s mírně prohnutými plecemi a polokulovitým výčnělkem na výduti. Povrch je jemně drsný, okrově hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 093; obr. 5: 3.
95. Fragment pohárku s prohnutým hrdlem, pod nímž vystupuje hrotitý výčnělek. Povrch je vyhlazený, uvnitř černý, vně šedo hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 094; obr. 5: 6.
96. Stěp z těla nádoby s výrazným polokulovitým výčnělkem. Povrch je vyhlazený, uvnitř šedočerný, vně světle hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 095; obr. 5: 1.

Obr. 6. Mikulov — jeskyně Turol. Broušená kamenná industrie.
(Kresba J. Stuhlíková—P. Šindelář.)

97. Střep z těla nádoby s kolkovanou výzdobou tvořenou liniemi a vpichy. Povrch je vyhlazený, šedočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura zvoncovitých pohárů; i. č. A 8 096.

98. Část džbánku s prohnutým hrdlem, přes které se klene páskové ucho. Povrch je vyhlazený, šedočerný; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: kultura zvoncovitých pohárů; i. č. A 8 097.

99. Střep z prohnutého hrdla větší hrncovité nádoby se zaobleným okrajem. Povrch je vyhlazený, nerovný, šedohnědý až šedočerný; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 098.

100. Část mírně kónicky rozevřeného hrdla tenkostěnné nádoby s plastickou lištou na okraji. Povrch je vyhlazený, okrový až načervenalý; materiál jemnozrný; po. cca 10 cm; chronologické zařazení: eneolit; i. č. A 8 099.

101. Keramický fragment prohnutého hrdla menší nádoby se zaostřeným okrajem a masivním uchem nasazeným těsně pod okrajem. Povrch je vyhlazený; šedočerný; materiál jemnozrný; po 9 cm; chronologické zařazení: kultura s moravskou malovanou keramikou; i. č. A 8 100.

102. Střep z rozhraní těla a hrdla větší nádoby. Hrdlo odděleno lištou s mělkými důlky. Tělo je zdrsněno slámováním. Povrch je drsný, hnědočerný; materiál středně zrnitý; chronologické zařazení: jevišovická kultura; č. A 8 101; obr. 5: 15.

103. Střep s vodorovnou linií čtvercových důlků pod hrdlem a tělem zdrsněným slámováním. Povrch je uvnitř vyhlazený, šedočerný, vně jemně drsný, hnědý; materiál jemnozrný; chronologické zařazení: jevišovická kultura; i. č. A 8 102; obr. 5: 2.

104. Miniaturní nádobka se dvěma závěsnými otvory u okraje. Výzdoba provedena žlábků se zbytky červené barvy. Povrch je vyhlazený, šedohnědý; materiál jemnozrný; v 6 cm; pd 3,5 cm; chronologické zařazení: železovská skupina; i. č. A 8 184; obr. 3: 5.

105. Kopytovitý klín černé barvy s neporušeným ostřím; povrch dobře vyhlazen; i. č. A 8 190; obr. 6: 7.

106. Kopytovitá sekerka z nazelenalé amfibolitické břidlice s asymetrickým ostřím; povrch vyhlazen; i. č. A 8 191; obr. 6: 5.

107. Kopytovitý klín černé barvy se symetrickým ostřím; povrch vyhlazen; i. č. A 8 192; obr. 6: 6.

108. Kopytovitý klín nazelenalé barvy se zachovalým symetrickým ostřím; povrch vyhlazen; i. č. A 8 193; obr. 6: 3.

109. Štíhlý kopytovitý klín černé barvy s dobře zachovalým symetrickým ostřím; povrch vyhlazen; i. č. A 8 194; obr. 6: 2.

110. Diskovitý mlat černohnědého zabarvení; povrch vyhlazen; i. č. A 8 195; obr. 6: 4.

111. Lichoběžníkovitá sekerka černé barvy s otupeným ostřím; povrch vyhlazen; i. č. A 8 196; obr. 6: 1.

ZHODNOCENÍ ARCHEOLOGICKÉHO MATERIÁLU

Soubor archeologických pramenů z neolitu a eneolitu tvoří především keramika (obr. 1—5) a v menším množství i broušená kamenná industrie (obr. 6). Jako nejstarší se jeví keramické zlomky kultury s lineární keramikou které můžeme zařadit do mladšího období této kultury.⁴ Jsou to především keramické fragmenty zdobené „notovými značkami“ a u některých tvarů pozorujeme náběh na vytváření hrdla (obr. 2: 15). Tento jev bezprostředně souvisí s nejmladším obdobím kultury s lineární keramikou, hlavně s obdobím tzv. šáreckého typu či se šáreckým stupněm kultury s lineární keramikou.⁵ Analogie k nálezům z Turoldu (šárecký materiál) známe nejen z Čech, ale

⁴ R. Tichý, Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIII—2, 1962, 290—295.

⁵ J. Jaroš, Šárecký stupeň kultury s lineární keramikou na Moravě, Brno 1972, nepublikovaná diplomová práce.

společně s charakteristickou šáreckou keramikou,¹¹ a ze Static.¹² Ve Staticích má analogie i kopytovitá sekerka (obr. 6: 5), která podobně jako kopytovité klíny náleží do tohoto období.¹³ Dále máme doloženou lichoběžníkovitou sekerku se symetrickým ostřím (obr. 6: 1). Tento artefakt rovněž zapadá do časového rámce šáreckého stupně lineární keramiky. Též diskovitý mlat patří zřejmě až do mladších fází kultury s lineární keramikou (obr. 6: 4).

Hodnocený archeologický materiál z Turoldu představuje časově rozdílnou kolekci archeologických pramenů. Pouze přítomnost keramických zlomků šáreckého stupně kultury s lineární keramikou a železovské keramiky svědčí o časově blízkém vystoupení příbuzných neolitických složek. Na základě nálezů z Mohelnice (objekt č. CCXX)¹⁴ můžeme předpokládat, že časové postavení šáreckého materiálu mohlo být velmi blízké, ne-li současné se železovskou keramikou. Je to ovšem pouze domněnka, poněvadž neznáme nálezové okolnosti archeologických pramenů z Turoldu, ale přítomnost železovské a šárecké keramiky v objektu č. CCXX v Mohelnici naznačuje, že v budoucnu musíme počítat i s touto možností. Je škoda, že k archeologickým pramenům ze zničené turoldské jeskyně chybí nálezová dokumentace, která by blíže charakterizovala archeologický materiál z jednotlivých jeskynních vrstev, o kterých se dovídáme jen útržkovitě z několika málo štítků umístěných na keramických zlomcích.

Snad tento problém vyřeší další nálezy z okolí Mikulova, které jistě v neolitu tvořilo důležitou oblast na rozhraní dvou významných kulturních sfér.

НЕОЛИТИЧЕСКИЕ И ЭНЕОЛИТИЧЕСКИЕ НАХОДКИ ИЗ ПЕЩЕРЫ ТУРОЛЬД ПОД ГОРОДОМ МИКУЛОВ, РАЙОН БРЖЕЦЛАВ

В коллекциях Регионального музея города Миколов помещены археологические находки из пещеры Турольд, представляющие разнообразную коллекцию доисторических предметов. Период неолита и энеолита представлен, прежде всего, линеальной керамикой, железовской керамикой, шарцежкой ступенью культуры с линеальной керамикой, наколотой керамикой, несколькими керамическими фрагментами культуры с моравской расписной керамикой, частями сосудов евишовицкой культуры и культуры колокольчишкообразный бокалов (см. статью И. Раковской и С. Стухлика).

Археологический материал находился в депозите музея в городе Миколов, вероятно, к концу прошлого или в начале XX. века, о чем свидетельствуют неклейки на некоторых керамических фрагментах с проведенной датой находки и с определением слоя.

Обсуждаемый археологический материал подтверждает важную позицию области Миколов, в которой в течение неолита встретились культурные проявления, характерные как для западной части нашей территории, так и для области Словакии. Имеются в виду, главным образом, наличие культуры с наколотой керамикой и совместные наличие железовской и шарцежкой керамики. Необходимо констатировать, что керамическая продукция железовской группы носит периферийный характер; ее аналогии находятся в равных частях Моравии и в примыкающих к ним областях Австрии.

Перевел И. Поспишил

¹¹ *Sl. Vencel*, 1. c., obr. 21: 39.

¹² *Sl. Vencel*, 1. c., obr. 10: 5.

¹³ *Sl. Vencel*, 1. c., obr. 9: 6.

¹⁴ *R. Tichý*, Příspěvek k chronologii železovské skupiny, S1A XXII—1, 1974, 33—37.

NEOLITHISCHE UND ENEOLITHISCHE FUNDE AUS DER HÖHLE TUROLD IN DER NÄHE VON MIKULOV, BEZIRK BŘECLAV

Zu den Sammlungen des Regionalmuseums in Mikulov gehören die archäologischen Funde aus der Höhle Turold. Es handelt sich um eine reichhaltige Kollektion prähistorischer Gegenstände. Neolithikum und Eneolithikum sind vertreten vor allem durch Linearbandkeramik, durch Želiezovce-Keramik, durch die Šárka-Typus, durch Stichbandkeramik, durch einige keramische Fragmente der Kultur mit mährischer bemalter Keramik, durch Gefäßfragmente der Jevišovice-Kultur und durch Glockenbecherkultur (siehe den Artikel von J. Stuhlíková und S. Stuhlík).

Das archäologische Material wurde im Depositarium des Museums in Mikulov höchstwahrscheinlich Ende vorigen oder Anfang dieses Jahrhunderts deponiert, was die Schilder mit Angaben über Daten der Funde und mit Bestimmung der Schicht auf einigen keramischen Fragmenten bezeugen.

Das untersuchte archäologische Material bestätigt die bedeutende Stellung des Gebietes um Mikulov, wo im Laufe des Neolithikums Kulturausserung, charakteristisch sowohl für westliche Teile unseres Staates als auch für die Slowakei, einander begegneten. Ich denke vor allem an das Vorkommen der Kultur mit Stichbandkeramik und an gemeinsames Auftreten der Želiezovce-Keramik und der Šárka-Keramik. Es muss festgestellt werden, dass die keramische Produktion der Želiezovce-Gruppe einen peripheren Charakter hat; Analogien zu ihr findet man in anderen Teilen Mährens und in benachbarten Gebieten Österreichs.

Übersetzt von J. Munzar